

Nobelprisen til Kydland og Prescott

Sentralbanksjef Svein Gjedrem, kronikk i NHH Silhuetten, 4. februar 2005.

Arbeidene til Finn Kydland og Edward Prescott har vært viktige for den måten vi i dag organiserer den økonomiske politikken i Norge og i mange andre land. I sin banebrytende artikkel fra 1977 beskrev de hvordan resultatet av økonomisk politikk kan bli dårligere dersom myndighetene står overfor fristelsen til å forfølge kortsiktige mål på bekostning av langsiktige. Selv om myndighetene over tid ønsker stabil inflasjon og høy økonomisk vekst, kan det være fristende å overraske aktørene i økonomien med en ekspansiv politikk for å øke aktiviteten på kort sikt. Gjennom 1970-tallet observerte Kydland og Prescott at konjunktursvingningene ikke ble mindre selv om myndighetene i mange land i økende grad brukte både finans- og pengepolitikken aktivt. Samtidig skjøt inflasjonen fart og ble etter hvert et selvstendig problem i mange land. I følge nobelprisvinnerne var utfallet ikke overraskende. Når aktørene i det økonomiske livet forventer at myndighetene vil føre en ekspansiv politikk, vil de ta hensyn til dette i lønns- og prisfastsettelsen. Inflasjonen kan da tilta uten at aktivitetsnivået i økonomien blir høyere.

Teorien beskriver sider ved vår egen valutakurspolitikk på 1970- og 80-tallet. Hyppige devalueringer ble brukt som virkemiddel for å holde veksten i produksjon og sysselsetting oppe. Etter hvert ble dette en del av forventningene, og tilliten til kursmålet ble svekket. Inflasjonen steg uten at den økonomiske veksten tiltok.

Selve tidsinkonsistensproblemet - fristelsen til å forfølge kortsiktige mål på bekostning av langsiktige - har opptatt mange. I 1977 skrev filosofen Jon Elster¹ om å binde seg til masten, slik Odyssevs gjorde, som en mulighet for å treffe rasjonelle valg over tid. To år senere omtalte Hermod Skånland² utfordringer sentralbanken står overfor når den skal føre en politikk i samsvar med de langsiktige målsettinger trukket opp av de politiske myndighetene:

"Dette forutsetter imidlertid at den også har mulighet til å motsette seg ønsker og anmodninger fra de samme myndigheter når de tar sikte på å løse mer kortsiktige problemer, men samtidig kommer i konflikt med mer langsiktige målsettinger."

Selv om konflikten mellom kortsiktige og langsiktige mål ikke var ukjent, bidro Kydland og Prescott med ny innsikt i hvordan aktørene i økonomien tilpasser seg. Det er altså ikke en kortsiktig politikk i seg selv som er problemet, det er vissheten om at myndighetene har en slik mulighet og at de vil ha incentiver til å utnytte den som fører til større arbeidsledighet og høyere inflasjon. Kydland og Prescott viste at det samlede utfallet vil bli bedre dersom myndighetene på en troverdig måte kan binde seg til å opptre i samsvar med sine langsiktige mål, for eksempel gjennom faste handlingsregler for den økonomiske politikken. Ved å snevre inn handlingsrommet kan utfallet bli bedre.

Etter den siste devalueringen i 1986 ble den økonomiske politikken rettet inn mot å sikre tillit til fastkurssystemet. Troverdigheten ble styrket, og inflasjonen kom etter hvert ned. Erfaringene viste likevel at finstyring av valutakursen ble svært krevende. Handelen mellom land økte. Den teknologiske utviklingen gjorde det billigere å flytte penger over landegrensene. Reguleringer kunne ikke lenger styre kapitalstrømmene og ble avskaffet. Utviklingen gikk i retning av mindre finstyring av valutakursen, og i 2001 fikk Norges Bank en ny forskrift med et inflasjonsmål for pengepolitikken.

Inflasjonsmålet kan tolkes som et institusjonelt svar på problemene Kydland og Prescott tok opp. Myndighetene har delegert det operative ansvaret for prisstabilitet til sentralbanken. Det kan styrke tilliten til at måltallet for inflasjonen ikke blir endret i situasjoner der det synes krevende å få inflasjonen tilbake til målet. Selv om inflasjonen i dag er under målet på 2½ prosent, er Norges Banks

oppgave å sørge for at den kommer tilbake til målet. Den oppgaven tar vi svært alvorlig. Jeg er sikker på at Finn Kydland og Edward Prescott vil være enig i at det er viktig å være standhaftig i inflasjonsstyringen.

Fotnoter

¹ Elster J., (1977): "Ulysses and the Sirens: A theory of imperfect rationality", Social Science Information, [16 (5):469-526]

² Skånland, H., (1979): "Strategier for 1980-årenes politikk", Sosialøkonomen nr. 10, s. 36-42.